

Западните радиостанции са един от малкото прозорци към свободния свят по времето на комунистическия режим в България. Неслучайно диктатурата на БКП хвърля значителни средства в опит да ги заглушава, а репресивния ѝ апарат до 1989 г. се стреми да проникне в тях и паралелно с това да компрометира служителите им.

Тази неделя в [електронната библиотека](#) на **desebg.com** представям един от документалните сборници на Комисията по досиетата, който е специално посветен на тази тема. Той излезе миналата есен под заглавието „Държавна сигурност и „вражеските” радиостанции” и е част от изследователската програма за популяризиране на документите на ДС, по която Комисията разработи през 2014 г.

Издание е фототипно и е отпечатано под №14 (от общо 23 до момента представени сборници) от поредицата „Из архивите на ДС”.

В малко над 500 страници голям формат са включени общо 115 архивни документи, посветени на дейността на Държавна сигурност срещу „вражеските” радиостанции, като в разширеното електронно издание на сборника документите набъбват до 228 броя.

Темата за влиянието на чуждестранните радиостанции по тоталитарно време, определяни от режима на БКП като „вражески”, е изключително интересна, но не е била обект на отделно задълбочено изследване след промените. В повечето случаи тя е била обект на интерес при отделни публикации, свързани предимно с известни български емигранти, работили в западни радиостанции като поетът публицист Христо Огнянов,

„Вражеските” радиостанции: От „Горянин” до „Свободна Европа”

Написано от Христо Христов
Неделя, 18 Октомври 2015 14:04

работил в „Гласът на Америка” и „Свободна Европа”; дипломатът Евгений Силянов – „Свободна Европа”, монсеньор Георги Елдъров, дългогодишен главен редактор на българската секция на радио „Ватикана”, писателят Атанас Славов („Гласът на Америка”), останал в САЩ, писателят Димитър Инкьов, известен с великолепната си сатира под псевдонима Велко Верин в българската секция на радио „Свободна Европа”, сътрудникът на „Свободна Европа” политическият емигрант в Израел Петър Семерджиев, писателят Георги Марков, работещ в българската секция на Би Би Си и сътрудник на „Дойче веле” и „Свободна Европа”, както и журналистът Владимир Костов („Свободна Европа”), офицер от ДС, на която изменя през 1977 г. във Франция и др.

Сборникът „Държавна сигурност и „вражеските” радиостанции” разширява погледа, който повече е бил фокусиран върху „Свободна Европа”.

Особен интерес представляват документите за две радиостанции, които определено създават големи ядове на Държавна сигурност. Става въпрос за радиостанциите „Горянин” и „Христо Ботев”.

И двете излъчват от територията на Гърция, а ДС подозира, че зад тях стои американското разузнаване без обаче да придобие конкретни доказателства за това. За разлика от другите официални радиостанции „Горянин” и „Христо Ботев” не присъстват в данните на Международната организации за радиоразпръскване.

Радиостанция „Горянин”, свързана с времето на въоръжената съпротива на горянското движение в България, започва да излъчва през 1951 г. и става известна като „Гласът на българската съпротива”. Архивните документи, включени в документалния сборник, показват не само характера на нейните патриотични предавания, насочени и агитиращи българското население срещу заробващия режим на БКП и марионетното му положение спрямо СССР, но и безуспешните опити на ДС са установи кой точно работи и свои зад радиостанцията.

Радиостанция „Христо Ботев” предава срещу властта от името на национални, осъзнали се комунисти, заради което режимът на БКП подозира, че целта е да се внесе разединение в партийните редици.

„Вражеските” радиостанции: От „Горянин” до „Свободна Европа”

Написано от Христо Христов
Неделя, 18 Октомври 2015 14:04

Съставителите от Комисията по досиетата са систематизирали публикуваните документи, което е удобно за читателите като са ги обособили в отделни групи. Първата е назована „Радиопропагандата срещу НРБ” и включва общи материали на ДС за „вражеската” пропаганда срещу режима по радиостанциите.

Останалите материали са групирани по съответните радиостанции: „Горянин” и „Христо Ботев”, Би Би Си, „Гласът на Америка”, „Дойче веле” и „Свободна Европа”. Документите в сборника са от 1955 до 1990 г.

Хартиеното издание на сборника, което, както останалите сборници на Комисията, се разпространява безплатно, е отдавна изчерпано. Неговият разширен електронен вариант може да бъде изтеглен от сайта на Комисията по досиетата (comdos.bg).

„Държавна сигурност и „вражеските” радиостанции”, издание на Комисията по досиетата, 2014 г., 508 страници.